Vrijdag 26 september 2025, 13.15 u.

Dag Jeroen, ik heb zojuist je 'oppoppers' gelezen. Ik vind het geweldig. Het is achtergrondkennis, waardoor je zo'n verhaal als Gilgamesj (en de sluw manipulerende Gilgamesj zelf) steeds beter begrijpt.

Ik reageer veel te laat.
Dat komt omdat ik ook een 'oppopper' in de maak had, maar nog bezig was met *Belladonna*, dat eerst 'af' moest, wat natuurlijk helemaal niet nodig was.

> (Een terzijde: je schrijft over mensen van vroeger, die geen idee hadden van een vogeltrek en dachten dat zwaluwen in het voorjaar uit de modder ontstonden. Dat doet me onmiddellijk denken aan wat ik las in Claus' *Het laatste Bed*. Daar draagt de moeder van het hoofdpersonage (Emily Hopkins) een scarabee op haar revers. De scarabee - de moeder is zich daar niet bewust van - is een mestkever, voor de Egyptenaren een heilig dier. Waarom? Wel, deze mestkever verzamelt mest van herbivoren, zoals paarden en kamelen, waarin nog veel onverteerde vezels zitten. Daar draaien ze ballen van waar ze hun eieren in leggen. De larve verpopt in de mestbal en komt uit, als een kever! De Egyptenaren, ook mensen van vroeger, dachten dat de kevers spontaan uit de mestballen ontstonden, omdat ze geen weet hadden van het proces dat zich had afgespeeld in de mestbal.
>
> Dit lijkt toch op jouw zwaluwen-verhaal, of niet?)

Goed. Nu ik. Ik schreef je over Gilgamesj, die de stier doodde en Ishtar van haar macht beroofde, en over de Slag om de Kameel van Aïsja, gedood door Ali (Ali ibn Abi Talib), waardoor Aïsja van haar macht werd beroofd (656 na Chr.) en ook de mohammedaanse samenleving patriarchaal van aard werd.
Hoe langer ik me in Claus verdiep, hoe meer ik opmerk dat hij steeds alert is geweest op restanten van culturen met een meer matriarchaal karakter. In *Belladonna* bij voorbeeld verschijnt ene Ahmed, over wie iemand zegt: "Hij komt zo uit de bergen van de blauwe mannen." Klinkt mysterieus, niet? Is ook de bedoeling. Maar het kan ook nieuwsgierig maken. Ik laat je lezen, wat ik vond:

> De bergen (Rif-gebergte) van de blauwe mannen (De Toeareg, Sahara):
>
> Tijdens de Rifoorlog (1920-1926) verklaarde de regio zich onder aanvoering van Mohammed Abdelkrim El Khattabi onafhankelijk. De Rif-Republiek slaagde er gedurende enkele jaren in een Frans-Spaanse invasie af te slaan.

> Uiteindelijk hebben Spanje en Frankrijk gebruik gemaakt van mosterdgas. Duizenden mensen kwamen hierbij om het leven. De republiek werd in 1926 opgeheven.
> De gevolgen van het mosterdgas zijn nog steeds te zien. Van alle Marokkaanse kankerpatiënten komt ruim zestig procent uit het Rifgebied.
> Vrijwel alle Toeareg zijn moslims, maar het geloof is niet altijd even sterk en vaak nominaal. Gebeden worden vaak wel gedaan en ook viert men de gewone Islamitische feestdagen.

En nu komt het:

> **Veel pre-Islamitische gebruiken hebben echter overleefd**. Het bijzondere is dat het de mannen zijn die zich sluieren bij de Toeareg, iets wat men doet vanaf het 25ste levensjaar. De sluier wordt daarna niet meer afgenomen, zelfs niet in het gezelschap van alleen familie. De sluier is Indigo-blauw en daar is de naam 'Blauwe Mannen' van afkomstig. De vrouwen bij de Toeareg dragen geen sluier en hebben relatief veel vrijheid.

Alsjeblieft. Vandaar Claus' belangstelling. Ook in *Borgerocco*, een libretto voor een (nooit opgevoerde) opera, komen de 'blauwe mannen' voor.
Misschien begeef ik me op glad ijs. Die sluier functioneerde als bescherming tegen het woestijnzand. Maar waarom droegen de mannen haar ook in het gezelschap van familie? Ik vermoed dat 'familie' het domein van de vrouw was, met een bescheiden rol voor de man.
Vandaar dat ik de gesluierde mannen toevoeg als significant beeld van de wisselende strijd tussen man en vrouw.

Om mijn informatie af te ronden:

> De Toeareg hebben eeuwenlang in hun levensonderhoud voorzien door handelskaravanen. Zij brachten producten uit Afrika van de rijke handelssteden in de Sahel, door de Sahara naar Noord-Afrika. Veel Toeareg vestigden zich als handelaars in de gebieden waar ze handel dreven. Omdat het een zeer moeizame manier van reizen was en men niet zeer veel mee kon nemen werd de voorkeur gegeven aan kleine producten van grote waarde, luxe-artikelen. Ook werden wel slaven van West-Afrika naar het noorden gebracht. Tot het midden van de twintigste eeuw was deze handel zeer succesvol, maar vanaf dat moment werd een meer moderne infrastructuur geïntroduceerd en verloor de karavaanhandel aan betekenis.

Hartelijke groet, Ad

Aanvulling, zondag 28 september 9.43 u:

Jeroen, ik heb de titel van Bericht 23e veranderd in: "Zo maak je van de stier de kwaaie pier".
Zo'n vondst moet beloond worden. Ben je het daar mee eens?
Of moet ik "Als de stieren terugkeren in de lente" laten staan. Ook niet gek. Ad

Antwoord Jeroen, dezelfde dag 15.52 u:

Nee hoor, laat maar lekker staan.
(...)